

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3043/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 29.Szef.81/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gellér Balázs József ügyvéd, székhelye: 1114 Budapest, Kemenes utca 6., félemelet 2.) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 29.Szef.81/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztette elő panaszát.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (7) bekezdésben rögzített jogorvoslathoz való jogot.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
 - [5] 2.1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) 2016. március 2. napján kelt végzésével – meghallgatás nélküli eljárásban – megállapította, hogy az indítványozó szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértést követett el, amely miatt 20 000 Ft pénzbírsággal sújtotta.
 - [6] A végzés ellen előterjesztett, tárgyalás tartására irányuló kérelem alapján 16.Sze.7863/2016. számon hozott döntést a PKKB. A 2016. szeptember 15. napján, tárgyalás keretében szóban kihirdetett végzésében a bíróság a korábbi végzését a joghátrány tekintetében megváltoztatta és pénzbírság helyett az indítványozót figyelmeztetésben részesítette, döntését röviden indokolta.
 - [7] A tárgyaláson mind az eljárás alá vont panaszos, mind jogi képviselője fellebbezést jelentett be.
 - [8] A Fővárosi Törvényszék 2016. október 21. napján kelt 29.Szef.81/2016/2. számú végzésében helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését.
 - [9] 2.2. A panaszos azt tartja sérelmesnek, hogy a jogerős határozat meghozatalára úgy került sor, hogy az elsőfokú végzést a PKKB elmulasztotta kézbesíteni az indítványozó és jogi képviselője részére.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint azzal, hogy a bíróság az elsőfokú indokolt végzést nem kézbesítette neki, illetve védője részére, viszont kézbesítette az előkészítő eljárást lefolytató szerv képviselője részére, megsértette a fegyverek egyenlőségének elvét, és ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [11] Az indítványozó nézete szerint a szóban kihirdetett döntés kézbesítés hiányában nem lehet olyan részletes és alapos, mint az ahhoz kapcsolódó írásbeli indokolás. Jelen eljárásban tehát a jogorvoslathoz való joga kiüresedett, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét idézte elő.
- [12] A fentiekén túl a panaszindítvány felveti a mulasztásos alkotmánysértés lehetőségét is azáltal, hogy a jogalkotó nem szabályozta egységesen az elsőfokú szabálysértési határozat közlésének kérdését, annak fogalmát, tartalmi elemeit és az eljárási szabályait nem adta meg.

- [13] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerinti feltételeit vizsgálta.
- [15] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó a törvényi határidőn túl terjesztette elő, ezért – főtítkári felhívásra – igazolási kérelemmel élt. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 28. § (6) bekezdése szerint az igazolási kérelmet egyesbírói eljárásban vizsgálta, és annak IV/749-3/2017. számú végzésével helyt adott.
- [16] 3.2. A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. A panasz kifejezett kérelmet tartalmaz a Törvényszék végzésének megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) § f) pont]. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói végzést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. A panaszos az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [17] 3.3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítvány eleget tesz-e az alkotmányjogi panasz befogadására a törvényben előírt feltételeknek.
- [18] A panaszos az Alaptörvényben foglalt jogai sérelmére hivatkozott, a panaszindítvány másodfokú, jogerős végzés ellen irányul, további jogorvoslati lehetőség az indítványozó számára nincs biztosítva. Az indítványozó a szabálysértési eljárásban eljárás alá vont személy, tehát az panaszban támadott egyedi ügyben való érintettsége megállapítható.
- [19] 3.4. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanakkor alkotmányellenes mulasztás is fennáll, mert a jogalkotó nem szabályozta egységesen az elsőfokú szabálysértési határozat közlésének kérdését. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ezen indítványi eleme tartalmában mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul, annak kezdeményezésére azonban az indítványozó nem jogosult. Az Abtv. 46. §-a értelmében mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására kizárólag hivatalból van mód [24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [99]; 3283/2014. (XI. 11.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [20] 3.5. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] Az Alkotmánybíróság e feltételek vizsgálata során az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügygel összefüggésben az alábbiaknak tulajdonított jelentőséget.
- [22] A tárgyalás keretében szóban kihirdetett végzésében a bíróság a korábbi végzését a joghátrány tekintetében megváltoztatta. A bizonyítási eljárás után a bíróság a felmerült enyhítő és súlyosító körülményeket is mérlegelve – a tárgyalás tartása iránt előterjesztett kérelemben előadott érvek ismeretében – a korábban megállapított pénzbírság helyett figyelmeztetés, mint legenyhébb súlyú intézkedés alkalmazása mellett döntött, döntését pedig röviden indokolta. A végzés kihirdetése után az indítványozó képviselője – élve a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséggel – fellebbezést jelentett be a határozat megváltoztatása és az eljárás megszüntetése érdekében.
- [23] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság kellő alaposággal tárta fel a tényállás szempontjából releváns bizonyítékokat, majd azokat mindenre kiterjedően, nagyfokú alaposággal mérlegelte.
- [24] Az indítványozó szerint a bíróság azáltal, hogy csak az előkészítő eljárást lefolytató szerv képviselője részére kézbesítette a végzést, megsértette a fegyverek egyenlőségének elvét. Ugyanakkor az előkészítő eljárást lefolytató hatóság e végzéssel szemben nem élt fellebbezéssel, így a fegyveregyelőséget érintő joghátrány a panaszost nem érthette, és ilyenre – a kézbesítés elmaradásán túl – maga sem hivatkozott.

- [25] Azt sem igazolta a panaszos, hogy a fellebbezésében olyan érveket kívánt volna előadni, amelyekre az eljárás korábbi szakaszában nem hivatkozott, illetve amelyek alapján a jogerős döntés tartalma más, számára még kedvezőbb lett volna.
- [26] A tisztességes bírósági eljárás sérelmét egy eljárási jogszabálysértésre hivatkozva állította a panaszos, de az általa előadott indokok alapján e körben sem állapítható meg az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételek egyike sem. Az panaszos nem támasztotta alá alkotmányjogilag értékelhető indokolással azt, hogy a kézbesítés elmaradásában rejlő eljárási törvénysértés – figyelemmel a panaszossal szemben megállapított legenyhébb szabálysértési szankcióra is – miért tette az eljárás egészét tisztességtelenné, illetve miért és mennyiben merül fel ugyanezen okból a jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek kapcsán ismételten hangsúlyozza, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az indítványozó által körülírt vélt alapjogsértés az eljáró bíróságok által elkövetett eljárási jogszabálysértésből adódott, amely – a konkrét ügy sajátosságait figyelembe véve – nem eredményezte szükségszerűen a teljes eljárás tisztességtelenségét, az indítványozó pedig nem állított az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.
- [28] Az Alkotmánybíróság számos alkalommal, többféle szempontból foglalkozott a jogorvoslati jog alkotmányos tartalmával. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége [lásd: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16], legutóbb megerősítve: 3059/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [29] A jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el (513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 734.). Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186., 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]; megerősítve: 24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [30] Az alapul fekvő ügyben a jogorvoslat biztosítva volt, az eljárás alá vont indítványozó és védője a szóban közölt és indokolt bírói döntés ellen élhetett fellebbezési jogával, és kifejezetten fellebbezése következtében került sor a másodfokú eljárás lefolytatásra. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó élhetett és ténylegesen élt is a rendes jogorvoslati lehetőségével, nem támasztotta alá alkotmányjogilag értékelhető indokolással azt, hogy a kézbesítés elmaradása az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben miért és mennyiben veti fel az ügyében meghozott jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességének a kételyét.
- [31] 4. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és c) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [32] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz visszautasításával, mert álláspontom szerint az indítványban állított jogsértést érdemben kellett volna vizsgálni.
- [33] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapjogsértés körében a következő tényállási elemeket emelte ki. A megelőző szabálysértési ügyben eljáró elsőfokú bíróság a 2016. szeptember 15. napján szóban kihirdetett végzésével a korábban, meghallgatás nélküli eljárásban meghozott végzését hatályában fenntartotta, azonban a joghátrányt pénzbírság helyett figyelmeztetésre változtatta meg. Döntését „nagyon röviden szóban megindokolta”. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hangsúlyozta, hogy a tárgyaláson mind ő, mind pedig a jogi képviselője szóban fellebbezést jelentett be, azzal, hogy a fellebbezés részletes indokolását az írásba foglalt végzés kézhezvételét követően terjesztik elő. Ezzel szemben az írásba foglalt – indokolással ellátott – végzést az elsőfokú bíróság sem a részére, sem pedig a jogi képviselő részére nem küldte meg. A másodfokú bíróság a fellebbezés részletes indokainak megismerése nélkül hozta meg döntését.
- [34] Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú bíróság azzal, hogy részére az indokolással ellátott döntés nem kézbesítette, és ennek folytán nem tudott írásban indokolt fellebbezést benyújtani, megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], és a jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].
- [35] Az indítványozó utalt arra is, hogy az ügyben érintett másodfokú bíróságnál panaszt nyújtott be, amely alapján a bíróság kollégium-vezető helyezettése „elismerte a panasz részbeni megalapozottságát”, azonban a sérelem orvoslására törvényes lehetőség nem látott.
- [36] Álláspontom szerint a fenti körülmények megalapozzák annak körütekintő mérlegelését, hogy az indítvány érdemi elbírálásának a feltételei akár a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, akár a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben fennállnak-e.
- [37] 2. Álláspontom szerint megalapozottan hivatkozik arra az indítványozó, hogy az ügyében az indokolási kötelezettség – mint a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa – nagymértékben összefügg az indítványozót megilleti hatékony jogorvoslati jog érvényesülésével. Az eljárásban résztvevő személyek ugyanis a jogorvoslati jogukat kizárólag akkor tudják hatékonyan gyakorolni, ha ismerik annak a bírósági döntésnek a részletes indokait, amely velük szemben jogkövetkezményt állapít meg. Erre tekintettel úgy gondolom, hogy az indítványozó által állított jogsérelmeket egymással összefüggésben, és a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmára tekintettel kellett vizsgálni.
- [38] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [39] Az Alkotmánybíróság legutóbb a 18/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglalta össze a jogorvoslathoz való jog alkotmányos követelményeit. Eszerint az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyat tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni.” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}
- [40] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.
- [41] Az Alkotmánybíróság kiemelte azt is, hogy a jogorvoslatot elbíráló szerv nem köteles a kérelemnek minden körülmények között helyt adni, az azonban feltétlenül szükséges, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]}.
- [42] Az Alkotmánybíróság tehát jellemzően hangsúlyozza, hogy a jogorvoslati jog hatékony érvényesülésének szükségképpen feltétele, hogy az érintett bíróság a jogorvoslati kérelemben felhozott indokokat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja.

[43] Az adott esetben az a körülmény, hogy az indítványozónak az eljáró bíróság mulasztására visszavezethető okból nem volt lehetősége arra, hogy a jogorvoslati kérelmének részletes indokait előadja, és a másodfokú bíróság ezek ismerete nélkül hozta meg a döntését, felveti annak érdemi vizsgálatának szükségét, hogy az indítványozó által állított, a támadott bírói döntés érdemét befolyásoló jogsérelem – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben – megalapozott-e. Erre tekintettel, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-a alapján be kellett volna fogadnia.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Cziné Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/749/2017.

• • •